

ABONELİK SÖZLEŞMESİNDEN KAYNAKLANAN PARA ALACAKLARINA İLİŞKİN TAKİBİN BAŞLATILMASI USÛLÜ

Zeynep BAHADIR*

ÖZ

7155 sayılı Abonelik Sözleşmesinden Kaynaklanan Para Alacaklarına İlişkin Takibin Başlatılması Usûlü Hakkında Kanun, 19.12.2018 tarihli, 30630 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır. Bu Kanun'un kabulü ile 01.06.2019 tarihinden itibaren, abonelik sözleşmelerinden ve bu sözleşmelerin ifası amacıyla tüketiciye sunulup bedeli faturaya yansıtılan mal veya hizmetten kaynaklanan para alacaklarına ilişkin yeni bir haciz yoluyla ilâmsız takip usûlü yürürlüğe girecektir. Bu kapsamda abonelik sözleşmesinden kaynaklanan para alacaklarına ilişkin ilâmsız icra takiplerinin, bir avukat vasıtasıyla takip edilmesi durumunda, UYAP bünyesinde oluşturulan sistem üzerinden başlatılması ve haciz aşamasına kadar yürütülmesi zorunludur. O hâlde, 7155 sayılı Kanun'un uygulama alanı bulduğu durumlarda, takibin İcra ve İflâs Kanunu'na göre başlatılması artık mümkün değildir. Bu Kanun'un amacı, icra dairelerinin iş yükünün azaltılması, takip işlerinin daha az emek ve mesai ile daha ucuz ve hızlı bir şekilde yerine getirilmesidir. Bu Kanun'da hüküm bulunmayan hâllerde ise, İcra ve İflâs Kanunu hükümleri uygulanacaktır. Bu çalışmada, 7155 sayılı Kanun'un uygulama alanı ortaya koyulmuş ve uygulamada problem teşkil edebilecek hususlar üzerinde durulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Abonelik sözleşmesi, abone, tüketici, ilâmsız icra, İcra ve İflâs Kanunu

PROCEDURES FOR THE INITIATION OF ENFORCEMENT PROCEEDINGS OVER MONETARY CLAIMS ARISING FROM SUBSCRIPTION AGREEMENTS

ABSTRACT

The Code no. 7155 on the Initiation of Enforcement Proceedings Over Monetary Claims Arising From Subscription Agreements was published in the Official Gazette No. 30630 (19/12/2018). With the enactment of this Code, from 1/06/2019, a new enforcement proceedings without judgement shall come into force regarding the pecuniary claims resulting from subscription agreements. These proceedings shall

* Dr., Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Medenî Usûl ve İcra-İflâs Hukuku Anabilim Dalı, Doktor Araştırma Görevlisi, e-posta: zeynep.bahadir@hbv.edu.tr.
DOI : 10.34246/ahbvuhfd.609040

Yayın Kuruluna Ulaştığı Tarih : 30/04/2019

Yayınlanmasının Uygun Görüldüğü Tarih: 29/05/2019

also be applied for the debts derived from the goods and services, presented to the consumer for the fulfillment of the subscription agreements and reflected to the invoice. Within this system, it is an obligation to initiate the enforcement proceedings without judgement through a new system established within UYAP and to continue with until the attachment proceedings, if the enforcement proceedings are pursued by a lawyer. Therefore, within the situations regulated by the Code no. 7155, it is impossible to initiate the proceedings on the basis of the Code of Enforcement and Bankruptcy Code with the enforcement of the Code no. 7155. The purpose of this Code is to reduce the time-consumption, workload of the enforcement offices and to use resources more efficiently. In this paper, the application of the Code no. 7155 is examined and possible problems are evaluated.

Key Words: *Subscription agreement, subscriber, consumer, enforcement without judgment, Enforcement and Bankruptcy Law*

Giriş

7155 sayılı Abonelik Sözleşmesinden Kaynaklanan Para Alacaklarına İlişkin Takibin Başlatılması Usûlü Hakkında Kanun, 19.12.2018 tarih ve 30630 sayılı Resmi Gazete yayımlanmış; Kanun'un 26'ncı maddesi kapsamında 1 ilâ 9'uncu maddelerin 01.06.2019 tarihinde yürürlüğe gireceği kabul edilmiştir.

7155 sayılı Kanun'un 1'inci maddesine göre bu Kanun'un amacı, abonelik sözleşmelerinden ve bu sözleşmelerin ifası amacıyla tüketiciye sunulup bedeli faturaya yansıtılan mal veya hizmetten kaynaklanan para alacaklarına ilişkin haciz yoluyla ilâmsız icra takiplerinin, UYAP bünyesinde oluşturulan Merkezi Takip Sistemi üzerinden başlatılmasına ve haciz aşamasına kadar yürütülmesine ilişkin usûl ve esasları düzenlemektedir. Kanun'un 2'nci maddesine göre ise bu Kanun, 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'da ve diğer mevzuatta düzenlenen abonelik sözleşmeleri ile bu sözleşmelerin ifası amacıyla tüketiciye sunulup bedeli faturaya yansıtılan mal veya hizmetten kaynaklanan ve avukatla takip edilen para alacaklarına ilişkin icra takiplerini kapsar. Ayrıca bu kapsamdaki icra takipleri ancak bu Kanun'da belirlenen yöntemle başlatılabilir; aksi takdirde icra dairesi takip talebini reddeder.

Görüldüğü üzere bu Kanun'un uygulama alanına giren bir takip olduğunda, icra takibi ancak Kanun'da belirlenen yöntemle başlatılabilmektedir. Bu sebeple Kanun'un uygulama alanını ortaya koymak kanaatimizce önem arz etmektedir. Çalışmamızda bu kapsamda Kanun'un uygulama alanının ortaya

konulması ile Kanun'un uygulamasında ortaya çıkabilecek bazı sorunlar ele alınacaktır.

I. 7155 sayılı Kanun'un Uygulanma Şartları

A. Abonelik Sözleşmesi ile Abonelik Sözleşmesinin İfası Amacıyla Tüketicinin Kullanımına Sunulup Bedeli Faturaya Yansıtılan Mal veya Hizmetten Kaynaklanan Para Alacağı

1. Abonelik Sözleşmesi

a. Tanım

7155 sayılı Kanun kapsamında bir ilâmsız icra takibi başlatılabilmesi için abonelik sözleşmesi bulunması zorunludur. Abonelik sözleşmesi, tüketicinin belirli bir mal veya hizmeti sürekli veya düzenli aralıklarla edinmesini sağlayan sözleşmelerdir (TKHK m. 52/1).

Abonelik sözleşmeleri, “*sürelî yayın aboneliği*” ve “*diğer abonelikler*” olarak ikiye ayrılmaktadır. Bu ayrımın sebebi, 4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun ile ilk olarak sürelî yayın aboneliğinin mevzuatımıza girmesidir. Sürelî yayınlar dışındaki diğer mal ve hizmetleri konu edinen abonelik sözleşmeleri ise, 2003 yılında 4822 sayılı Kanun ile Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'da değişiklik yapılması ile eklenmiş ve her türlü abonelik sözleşmesinin bir tüketici sözleşmesi olduğu kabul edilmiştir. Diğer mal ve hizmetleri konu edinen abonelik sözleşmelerinin kapsamına özellikle enerji ve telekomünikasyon sektöründe imzalanan abonelikler girmektedir. Bu kapsamda daha ziyade elektrik, su, doğal gaz, elektronik haberleşme sektörü gibi temel mal veya hizmetlerin temini amacıyla abonelik sözleşmesi yapılmaktadır¹. 2013 yılında 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'un yürürlüğe girmesi ile sürelî yayın aboneliği ile diğer abonelik sözleşmeleri arasındaki ayrım ortadan kaldırılarak, abonelik sözleşmeleri ile ilgili genel bir düzenleme yapılmıştır. O hâlde bugünkü mevzuatımızda tüketicilerin korunması bağlamında abonelik sözleşmeleri, 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun ve Abonelik Sözleşmeleri Yönetmeliği ile düzenleme altına alınmıştır. Ayrıca elektronik haberleşme sektöründe uygulama alanı bulan 5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanunu'nda ve Elektronik Haberleşme Sektörüne İlişkin Tüketici Hakları Yönetmeliği'nde de abonelik sözleşmelerine ilişkin düzenlemeler mevcuttur.

¹ ALTAŞ, s. 158; ERDOĞAN, s. 275-276; KOCA, s. 42.

Abonelik sözleşmelerinin çeşitli türleri bulunmasına rağmen, 7155 sayılı Kanun'un uygulama alanı bakımından herhangi bir ayırım gözetilmemiştir. Zira "6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'da ve diğer mevzuatta düzenlenen abonelik sözleşmeleri" denilerek, bu Kanun'un kapsamına her türlü abonelik sözleşmesinin girdiği açıkça ifade edilmiştir. Bu kapsamda süreli yayın abonelikleri ile diğer mal ve hizmetleri konu edinen örneğin elektrik, su, doğal gaz abonelikleri bakımından bu Kanun'da öngörülen icra takibinin başlatılma usulü uygulanacaktır. Abonelik sözleşmeleri bakımından bir ayırım öngörülmemesi sebebiyle, sözleşmenin unsurlarının ortaya konmasında fayda vardır.

b. Abonelik Sözleşmesinin Unsurları

Abonelik sözleşmesinin unsurları, "mal veya hizmetin dönemsel sürelerle ya da sürekli olarak", "abonelik ücreti karşılığında" temin edilmesi ve "satıcı/sağlayıcı ile abone arasında bir anlaşma"nın varlığıdır².

Ohâlde abonelik sözleşmesinin ilk unsuru, bir mal veya hizmetin dönemsel süreler ile veya sürekli olarak teminidir. Örneğin tüketiciler elektrik, su, doğal gaz, dergi ve gazete gibi mal veya telefon, internet, kablo TV gibi hizmet ihtiyaçlarını karşılamak üzere bir abonelik sözleşmesi akdedebilir³. Ancak bu mal veya hizmetlerin edinilmesi amacıyla akdedilen sözleşmenin abonelik sözleşmesi olabilmesi için, dönemsel veya sürekli olarak mal veya hizmetin sağlanması gerekir⁴. Abonelik sözleşmesi bir malın sağlanmasına yönelik ise sözleşme, yapılacak her tür satış sözleşmesine eklenecek abonelik şartı ile meydana gelmekte⁵ ve satış sözleşmesine ilişkin hükümler uygulanmaktadır⁶. Ancak abonelik sözleşmesi sürekli borç ilişkisi içerdiğinden, sürekli borç ilişkisine niteliği itibarıyla uygun olmayan bir sözleşmeye abonelik şartının

² AYRANCI, s. 214 vd.; ÖKTEM ÇEVİK, (2015), s. 347 vd.; ÇETİN, s. 69; AÇIKGÖZ, s. 69; ALTAŞ, s. 158-159; KOCA, s. 29; ERDOĞAN, s. 280 vd.

³ AYRANCI, s. 216; ÖKTEM ÇEVİK, (2015), s. 348; KOCA, s. 32; ERDOĞAN, s. 280.

⁴ AYRANCI, s. 216, 233; ALTAŞ, s. 161; ÖKTEM ÇEVİK, (2015), s. 348; KOCA, s. 32; ERDOĞAN, s. 281.

⁵ ASLAN, (2006), s. 515; ERDOĞAN, s. 281.

⁶ OZANOĞLU, s. 85; EREN, s. 43; ERTAŞ, s. 104; ÖZDEMİR, <https://jurix.com.tr/article/5398>, (Erişim Tarihi: 28.01.2019); AYRANCI, s. 231-232; *Altaş*, bu tür sözleşmelerde art arda ifa sözleşmenin esaslı unsurunu teşkil ettiğinden, abonelik sözleşmelerinin hukukî yapı itibarıyla art arda teslimli satım sözleşmesi mahiyetinde olduğu görüşündedir, ALTAŞ, s. 161.

eklenmesi mümkün değildir⁷. Abonelik sözleşmesinin bir hizmetin temini amacıyla yapılması hâlinde ise vekâlet sözleşmesine ilişkin hükümlerin uygulanacağı doktrinde kabul edilmektedir⁸.

Abonelik sözleşmesinin ikinci unsuru abonelik ücretidir. Abonelik sözleşmesine taraf olan abone, kendisine sağlanan mal veya hizmet karşılığında bir ücret ödemek zorundadır. Bu ücret kural olarak bir miktar paradır⁹. Her ne kadar Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'da abonelik sözleşmelerinde ücret ödenmesi ile ilgili bir ifade yer almasa da, tüketici sözleşmelerinin ivazlı olması işin niteliği gereğidir¹⁰. O hâlde abonelik sözleşmesi, tam iki tarafa borç yükleyen bir sözleşmedir.

Abonelik sözleşmesinin son unsuru ise satıcı/sağlayıcı ile abone arasında bir anlaşmanın varlığıdır. Taraflar, bir mal veya hizmetin dönemsel süreler ile veya sürekli olarak temin edileceği ve abonelik ücreti ile diğer subjektif esaslı noktalar konusunda anlaşmış olmalıdır. Taraflar arasında bir anlaşma olmamasına rağmen mal veya hizmetin kullanılması hâlinde ise satıcı veya sağlayıcı abonelik ücretini isteyebilir¹¹. Abonelik sözleşmeleri genellikle genel işlem şartları içeren sözleşmeler şeklinde kurulmaktadır.

Abonelik sözleşmesine konu olan mal ve hizmetlerin çoğu, örneğin elektrik, su, doğal gaz, internet, telefon gibi hizmetler, sadece belirli satıcı ve sağlayıcılar tarafından abonelere temin edildiğinden, satıcı ve sağlayıcıların kendilerine yapılan abonelik sözleşmesi başvurularını, haklı sebepler dışında kabul etmek zorunda olduğu doktrinde ifade edilmektedir¹².

c. Abonelik Sözleşmesinin Tarafları

Abonelik sözleşmesinin “*satıcı veya sağlayıcı*” ile “*abone*” olmak üzere iki tarafı mevcuttur.

Satıcı belirli bir malı, sağlayıcı ise belirli bir hizmeti düzenli aralıklarla sürekli şekilde aboneye temin etmeyi taahhüt eden kişilerdir¹³. Satıcı veya

⁷ ASLAN, (2006), s. 515; ERDOĞAN, s. 281.

⁸ ERTAŞ, s. 104.

⁹ ERDOĞAN, s. 285; AÇIKGÖZ, s. 471; ÇETİN, s. 71, 88.

¹⁰ OZANOĞLU, s. 70; ERTAŞ, s. 104; AYRANCI, s. 209.

¹¹ ERDOĞAN, s. 288.

¹² AYRANCI, s. 211-212, 214, 250 vd.; ALTAŞ, s. 158; KOCA, s. 64 vd.; ÇETİN, s. 68; ERDOĞAN, s. 284.

¹³ ERTAŞ, s. 104.

sağlayıcı, abonelik sözleşmesi kapsamında sunulan mal veya hizmetin türüne göre değişiklik gösterir. Bu çerçevede bir gerçek veya tüzel kişi olabileceği gibi, elektrik, doğal gaz veya su aboneliklerinde olduğu gibi Belediyeler, Devlet Su İşleri, TEDAŞ gibi bir kamu tüzel kişisi veya devletten imtiyaz alan bir işletme de olabilir¹⁴.

Abonelik sözleşmesine konu mal veya hizmeti talep etme yetkisine sahip olan abone ise bir gerçek kişi veya tüzel kişi olabilir. Ancak abonelik sözleşmesi sadece tüketiciler ile yapılmak zorunda değildir. Bu kapsamda abonelik sözleşmesinin tarafını tüketiciler oluşturabileceği gibi tüketici olmayan aboneler, örneğin ticarî faaliyette bulunan işletmeciler de oluşturabilir. Buna karşılık 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun sadece tüketici sıfatına sahip aboneler hakkında uygulanabilir. 7155 sayılı Kanun'un lafzına bakıldığında ise, bu Kanun'un kapsamına sadece tüketicilerle imzalanan abonelik sözleşmeleri girmekte olup, tüketiciler ile yapılan abonelik sözleşmeleri dışında yapılan abonelik sözleşmeleri Kanun'un uygulama kapsamı dışında kalmaktadır. Zira 7155 sayılı Kanun'un kapsam maddesine bakıldığında, *"bu Kanun, ... Tüketicinin Korunması Hakkında Kanunda ve diğer mevzuatta düzenlenen abonelik sözleşmeleri ile bu sözleşmelerin ifası amacıyla tüketiciye sunulup bedeli faturaya yansıtılan mal veya hizmetten kaynaklanan"* diyerek, açıkça abonelik sözleşmesinin tarafının *"tüketici"* olması durumunda 7155 sayılı Kanun'daki takibin başlatılma usûlünün uygulanacağını ifade etmiştir. 7155 sayılı Kanun'un her türlü abonelik sözleşmelerinde uygulanması istenseydi, *"tüketici"* ifadesi yerine, *"abone"* ifadesi kullanılacağından, Kanun'un uygulama alanı sadece tüketicilerle yapılan abonelik sözleşmelerini kapsamaktadır. O hâlde sadece 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'da yer alan abonelik sözleşmeleri için değil, diğer mevzuatlarda düzenlenen abonelik sözleşmeleri için de 7155 sayılı Kanun uygulanacak, ancak her hâlükârda, abonelik sözleşmesinin tarafı tüketici olacaktır. Bu bağlamda Kanun'un uygulama kapsamının belirlenmesi bakımından tüketici kavramından ne anlaşılması gerektiğinin tespiti son derece önemlidir. Zira bu Kanun'da tüketicinin tanımına yer verilmemiştir.

6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'un 3'üncü maddesinin *"k"* bendine göre tüketici, ticarî veya meslekî olmayan amaçlarla hareket eden gerçek veya tüzel kişidir. Aynı şekilde 5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanunu'nun *"tanımlar ve kısaltmalar"* başlıklı

¹⁴ AYRANCI, s. 218; ERTAŞ, s. 104; ERDOĞAN, s. 290; ÖKTEM ÇEVİK, (2015), s. 347; ÇETİN, s. 67; KOCA, s. 30.

3'üncü maddesinin “uu” bendi ile Elektronik Haberleşme Sektörüne İlişkin Tüketici Hakları Yönetmeliği'nin 4'üncü maddesinin “h” bendi de tüketiciyi, elektronik haberleşme hizmetini ticarî veya meslekî olmayan amaçlarla kullanan veya talep eden gerçek veya tüzel kişi olarak tanımlamaktadır. Oysa, 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu'nda tüketici, elektriği kendi kullanımı için alan kişi olarak (m. 3/mm); ayrıca, Kurul tarafından belirlenen elektrik enerjisi miktarından daha fazla tüketimi bulunduğu veya iletim sistemine doğrudan bağlı olduğu veya organize sanayi bölgesi tüzel kişiliğini haiz olduğu için tedarikçisini seçme hakkına sahip gerçek veya tüzel kişi serbest tüketici olarak tanımlanmaktadır (m. 3/cc). Elektrik Piyasası Tüketici Hizmetleri Yönetmeliği'nin 4'üncü maddesinin “cc” bendinde ise serbest olmayan tüketici, elektrik enerjisi ve/veya kapasite alımlarını sadece bölgesinde bulunduğu görevli tedarik şirketinden yapabilen gerçek veya tüzel kişi olarak tanımlanır. Elektrik Piyasası Kanunu kapsamında tüketici, Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'a göre daha geniş bir anlam ifade etmekte ve elektriği yeniden satmayıp nihaî olarak kullanan kişi bu Kanun anlamında tüketici sıfatına sahip olmaktadır¹⁵. Örneğin elektriği ticarî veya meslekî faaliyetini yürütmek için tedarik eden, bir başka ifadeyle bir mal veya hizmeti üretebilmesi doğrudan elektrik enerjisine bağlı olan kişi, Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'a göre tüketici sayılmazken, Elektrik Piyasası Kanunu'na göre tüketici olarak nitelendirilmektedir¹⁶.

4646 sayılı Doğal Gaz Piyasası Kanunu ise “tanımlar” başlıklı 3'üncü maddesinde, “serbest tüketici” ve “serbest olmayan tüketici (abone)” olarak ikili bir ayırım yapmakta, son kullanıcı olan serbest olmayan tüketiciyi abonelik sözleşmesinin tarafı olan abone olarak nitelendirerek, doğal gazı kendi kullanımı için dağıtım şirketlerinden almak zorunda olan gerçek veya tüzel kişi olarak ifade etmektedir (m. 3/18). Serbest tüketici ise yurt içinde herhangi bir üretim şirketi, ithalat şirketi, dağıtım şirketi veya toptan satış şirketi ile doğal gaz alım-satım sözleşmesi yapma serbestisine sahip gerçek veya tüzel kişi olarak tanımlanmaktadır (m. 3/17). Görüldüğü üzere Doğal Gaz Piyasası Kanunu'na göre de tüketici, doğal gazı yeniden satmayıp nihaî olarak kullanan kişidir.

İşaret ettiğimiz nedenlerle Elektrik Piyasası Kanunu ile Doğal Gaz Piyasası Kanunu'nda yer alan tüketici kavramı, 6502 sayılı Kanun'a göre

¹⁵ ERMENEK/KIL, s. 36-37; ERMENEK, (2015), s. 32-33.

¹⁶ ERMENEK/KIL, s. 37; ERMENEK, (2015), s. 33.

değişiklik göstermektedir. Bu kanunlarda ifade edilen serbest tüketici ve serbest olmayan tüketici arasındaki fark ise, tüketicinin tedarikçisini seçebilme hakkına sahip olup olmaması noktasındadır¹⁷. Serbest tüketici de serbest olmayan tüketici de elektriği veya doğal gazı satmayıp, nihaî olarak kullanmaktadır. Bu kapsamda tüketici sıfatları ve 7155 sayılı Kanun'un uygulanıp uygulanmayacağına tespiti bakımından aralarında kanaatimizce bir fark yoktur. Bu noktada her ne kadar Elektrik Piyasası Kanunu ve Elektrik Piyasası Tüketici Hizmetleri Yönetmeliği'ne göre serbest olmayan tüketiciler ve tedarikçisini seçmemiş olan serbest tüketicilerle perakende satış sözleşmesi, serbest tüketicilerle ise ikili anlaşma yapıyor olsa da, bu sözleşmelerin farklı isimlerle ifade ediliyor olması, abonelik sözleşmesi olma niteliklerini değiştirmez. Zira bu sözleşmelerin unsurlarına bakıldığında abonelik sözleşmesi olduğu anlaşılabilir. Bu kapsamda serbest olmayan tüketiciler ve tedarikçisini seçmemiş serbest tüketicilerle imzalanan perakende satış sözleşmesinin unsurları, tedarikçinin elektrik sağlama, buna karşılık tüketicinin kullandığı elektriğin bedelini ödeme yükümlülüğü ile tarafların bu konuda anlaşması¹⁸; serbest tüketicilerle imzalanan ikili anlaşmanın unsurları ise, tedarikçinin sürekli ve bölünemez olarak elektrik sağlama, alıcının ise tedarik edilen elektriğin bedelini ödeme yükümlülüğü, tarafların bu konuda anlaşması ile ikili anlaşmanın piyasa işletmecisine bildirilmesidir¹⁹. İki sözleşme de sürekli borç ilişkisi doğuran sözleşmeler olduğundan ve abonelik sözleşmesinin diğer unsurlarını da taşıdığından abonelik sözleşmesi niteliğindedir. Elektrik Piyasası Tüketici Hizmetleri Yönetmeliği'nin 56'ncı maddesinin son fıkrasına göre, bu Yönetmelik hükümleri uyarınca elektrik enerjisi hizmeti alan tüketicilerin hakları ve zararlarının tazmini konusunda, 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun hükümleri ile ilgili diğer mevzuat hükümleri uygulanır. Kanaatimizce bu düzenleme kapsamında uygulanacak hükümler, abonelik sözleşmelerine ilişkin hükümlerdir.

7155 sayılı Kanun'da yer alan icra usûlü bakımından tüketicinin tanımına yer verilmemekte; ancak diğer mevzuatta düzenlenen abonelik sözleşmeleri için de 7155 sayılı Kanun'un uygulanacağı ifadesi yer almaktadır. Bu ifade çerçevesinde kanaatimizce, Elektrik Piyasası Kanunu veya Doğal Gaz Piyasası Kanunu kapsamında tüketici sayılan kişilerle düzenlenen bir abonelik sözleşmesi mevcutsa, bu abonelik sözleşmeleri için de 7155 sayılı

¹⁷ ERMENEK/KIL, s. 37; ASLAN, (2007), s. 354-355; YAVUZ, s. 139; DEVİR, s. 156.

¹⁸ YAVUZ, s. 211, 212 vd.

¹⁹ YAVUZ, s. 146 vd.

Kanun'da yer alan icra usûlü uygulama alanı bulmalıdır. O hâlde Elektrik Piyasası Kanunu veya Doğal Gaz Piyasası Kanunu kapsamında son kullanıcı olduğu hâlde, Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun kapsamında tüketici sayılmayan ve abonelik sözleşmesinin tarafı olan örneğin ticarî veya meslekî amaçla hareket eden ticarî işletmeler, kanaatimizce, elektrik veya doğal gazın temini kapsamında yaptıkları abonelik sözleşmelerinin tâbi olduğu kanunlar çerçevesinde tüketici sayıldıklarından, 7155 sayılı Kanun'daki usûle göre takip edilmek zorundadır.

Nihayet, yapılan abonelik sözleşmesinin tâbi olduğu kanun çerçevesinde abone tüketici sayılıyorsa, 7155 sayılı Kanun'daki takip usûlü uygulanmalıdır. Ancak tâbi oldukları kanun çerçevesinde tüketici sıfatına sahip olmayan aboneler bakımından, örneğin Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'a tâbi bir abonelik sözleşmesi mevcutsa abonenin bir ticarî işletme olması durumunda (ticarî veya meslekî amaçla hareket eden ticarî işletme tüketici sıfatına sahip olmadığından), artık 2004 sayılı İcra ve İflâs Kanunu hükümlerine göre takip başlatılmak zorundadır. Elektrik veya doğal gaz aboneliklerinde aboneler, her ne kadar Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun bakımından tüketici sıfatına sahip olmasalar da, 7155 sayılı Kanun'un amacı, 6502 sayılı Kanun'dan farklı olarak, zayıf olan tüketicinin korunması değildir. 7155 sayılı Kanun'un amacı, icra dairelerinin iş yükünün azaltılması ile takip işlerinin daha az emek ve mesai ile daha ucuz ve hızlı bir şekilde yerine getirilmesi, başka bir ifade ile takip ekonomisinin gerçekleştirilmesidir. Bu kapsamda 7155 sayılı Kanun'un uygulama alanını daraltmanın kanaatimizce bir anlamı yoktur.

Abonenin tüketici olmadığı durumlarda, 7155 sayılı Kanun'da yer alan takibin başlatılma usûlünün uygulanması mümkün olmayıp, böyle durumlarda ise 2004 sayılı İcra ve İflâs Kanunu'nda yer alan usûl uygulanacaktır.

d. Abonelik Sözleşmesinin Şekli

6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'un 52'nci maddesinin 2'nci fıkrasına göre, *“yazılı veya mesafeli olarak kurulan bu sözleşmelerin bir nüshasının kâğıt üzerinde veya kalıcı veri saklayıcısı ile tüketiciye verilmesi zorunludur”*. Abonelik Sözleşmeleri Yönetmeliği'nin *“sözleşmenin şekli”* başlıklı 5'inci maddesine göre ise, *“satıcı veya sağlayıcı, sunulan mal veya hizmete ilişkin olarak tüketici ile bir abonelik sözleşmesi kurmak zorundadır. Yazılı veya mesafeli olarak kurulan abonelik sözleşmelerinin bir örneğinin kâğıt üzerinde veya kalıcı veri saklayıcısı ile tüketiciye verilmesi zorunludur. Abonelik sözleşmeleri; en az on iki punto büyüklüğünde, anlaşılabilir bir*

dilde, açık, sade ve okunabilir bir şekilde düzenlenir". Bu düzenlemelerden de anlaşılmaktadır ki abonelik sözleşmesi yazılı şekil şartına tâbi olup, bir nüshasının aboneye verilmesi zorunludur. Ayrıca abonelik sözleşmesi mesafeli olarak kurulabilir; bu durumda mesafeli abonelik sözleşmesi kalıcı veri saklayıcısı formunda elektronik yazılı biçimde yapılmalı ve bir nüshası aboneye verilmelidir²⁰. Öngörülen bu şekil şartı geçerlilik şekli olup, şekle aykırı kurulan abonelik sözleşmesi kesin hükümsüzdür²¹.

Abonelik sözleşmesinde yer alması gereken zorunlu içerik, Abonelik Sözleşmesi Yönetmeliği'nin 6'ncı maddesinde düzenlenmiş olup, bu Yönetmelik'in 7'nci maddesine göre zorunlu içerikte bir hususun yer almaması sözleşmenin geçerliliğini etkilememekte, sözleşmedeki eksikliğin giderilmemesi durumunda tüketici cezaî şart, tazminat ve benzeri adlarla herhangi bir ödemede bulunmaksızın sözleşmeyi feshedebilmektedir. O hâlde sözleşmede bulunması gereken zorunlu içerik, sözleşmenin geçerlilik şartı değildir.

2. Abonelik Sözleşmesinin İfası Amacıyla Tüketicinin Kullanımına Sunulup Bedeli Faturaya Yansıtılan Mal veya Hizmet

Abonelik sözleşmesinin konusu bir malın teslimi veya hizmetin ifasıdır. Bu kapsamda sözleşme örneğin bir süreli yayın aboneliği ise sözleşmenin konusu belirli aralıklarla bir malın teslimi, diğer aboneliklerde ise örneğin elektrik, su, doğal gaz aboneliklerinde malın temini, telefon aboneliğinde ise hizmetin sağlanmasıdır²². Abonelik sözleşmesinin ifası kapsamında tüketicinin kullanımına birtakım mal veya hizmetler sunulabilir. Abonelik sözleşmesi kapsamında tüketicinin kullanımına sunulan ve bedeli faturaya yansıtılan sayaç, modem, dekodör veya sair cihazlar mala; sayaç okuma veya tüketiciye sunulan teknik destek ise hizmete örnek olarak gösterilebilir. Sözleşmenin ifası amacıyla sunulan bu mal veya hizmetlerin bedelinin faturaya yansıtılması ve muaccel hâle gelmesine rağmen borcun ödenmemesi durumunda, bunların bedeline ilişkin de 7155 sayılı Kanun'daki usûle göre takip yapılması zorunludur.

3. Para Alacağı Olma

7155 sayılı Kanun kapsamında icra takibi başlatılabilmesi için alacağın para alacağı olması zorunludur. Abonelik sözleşmesi karşılığında ise abone,

²⁰ ERTAŞ, s. 105.

²¹ ÖKTEM ÇEVİK, (2015), s. 356; ERDOĞAN, s. 292-293.

²² KOCA, s. 77.

satıcı veya sağlayıcıya, kendilerine sağlanan mal veya hizmet karşılığında bir abonelik ücreti ödeme borcu altına girer²³. Ödenmesi gereken bu ücret kural olarak bir miktar para olup, Türk parası veya yabancı para olarak kararlaştırılabilir²⁴.

Abonelik ücreti başta kesin olarak belirli olabileceği gibi, belirli dönemlerde kullanılan miktarın ölçülmesiyle sonradan da belirlenebilir²⁵. Belirlenen bu abonelik ücreti ise süreli yayın aboneliklerinde olduğu gibi peşin olarak ödenebilirken, diğer aboneliklerde örneğin elektrik, su, doğal gaz, telefon, internet aboneliklerinde olduğu gibi sunulan mal veya hizmet tükettikçe dönemsel olarak sonradan da ödenebilir²⁶. Sonradan ödemeli sistemde, abone mal veya hizmeti kullanmasından doğan borcunu, satıcı veya sağlayıcı tarafından aylık olarak düzenlenen ve kendisine tebliğ edilen faturada yer alan son ödeme tarihine kadar ödemekle yükümlüdür²⁷. Sonradan ödemeli sistemde borç, hukukî bakımdan vade niteliğinde olan son ödeme gününde muaccel hâle gelir²⁸. Diğer aboneliklerde ve özellikle enerji aboneliklerinde, alıcının önceden ne kadar enerji tüketeceği bilinmediğinden²⁹, abonelik ücretinin peşin olarak ödenmesi mümkün değildir. Ancak sonradan ödemeli sistemin aksine, ön ödemeli sistem (*kontrollü hat* olarak da ifade edilmektedir) de mevcut olabilir³⁰. Diğer aboneliklerde, örneğin telefon veya doğal gaz aboneliklerinde, mevcut olan ön ödemeli sistemde, abonelik ücreti önceden ödenmekte ve ödenen ücretin miktarı karşılığında mal veya hizmet temin edilmektedir³¹. Bazı abonelik sözleşmelerinde, özellikle taahhütlü abonelik sözleşmelerinde, abone mal veya hizmetten hiç yararlanmamış olsa dahi kendisinden her ay belirli sabit bir ücret ödenmesi talep edilmektedir³².

²³ AYRANCI, s. 216; ÖKTEM ÇEVİK, (2015), s. 349; AÇIKGÖZ, s. 70; KOCA, s. 33; ÇETİN, s. 70, 88; ERDOĞAN, s. 284.

²⁴ ÇETİN, s. 71; AÇIKGÖZ, s. 471; ERDOĞAN, s. 285.

²⁵ AYRANCI, s. 216-217; ÖKTEM ÇEVİK, (2015), s. 349; AÇIKGÖZ, s. 70; KOCA, s. 33; ERDOĞAN, s. 285.

²⁶ ÇETİN, s. 70-71, 89; ÖKTEM ÇEVİK, (2015), s. 349; ERDOĞAN, s. 285; KOCA, s. 44, dn. 120, 44-45.

²⁷ ÖKTEM ÇEVİK, (2008), s. 11; AÇIKGÖZ, s. 72; ÇETİN, s. 70-71, 89; KOCA, s. 44, dn. 120.

²⁸ ÖKTEM ÇEVİK, (2008), s. 11-12; AÇIKGÖZ, s. 480; ÇETİN, s. 71, 89.

²⁹ ÖZDEMİR, <https://jurix.com.tr/article/5398> (Erişim Tarihi: 28.01.2019).

³⁰ ÖKTEM ÇEVİK, (2008), s. 12; AÇIKGÖZ, s. 72; KOCA, s. 44.

³¹ ÖKTEM ÇEVİK, (2008), s. 12; AÇIKGÖZ, s. 72-73, 479; KOCA, s. 44.

³² ERDOĞAN, s. 285.

Peşin ödemeli sistem ve ön ödemeli sistemin kabul edildiği abonelik sözleşmelerinde kural olarak borcun ödenmemesi gibi bir problemle karşılaşılmaz. Zira peşin ödemeli sistemde yahut da ön ödemeli sistemde ücret peşin olarak ödenmezse, bu durumda mal veya hizmetten yararlanmak mümkün olmaz. Ancak sonradan ödemeli sistemde, mal veya hizmetten yararlanılmasına ve son ödeme tarihi geçmiş olmasına rağmen borcun ödenmemesi durumunda, abonelik sözleşmelerinde abonenin borcu kural olarak bir miktar para olduğundan, diğer şartların da mevcut olması hâlinde 7155 sayılı Kanun'daki usûle göre takip başlatılması zorunludur.

B. Avukatla Takip Edilme

Hukukumuzda kural olarak iradî temsil geçerli olup, davaların ve keza icra takiplerinin avukat marifetiyle takip edilme zorunluluğu yoktur. O hâlde dava ve takip ehliyetine sahip olan herkes davasını ve takibini bizzat takip edebileceği gibi, arzu ederse kendisini bir vekil vasıtasıyla da temsil ettirebilir. Ancak 7155 sayılı Kanun'un uygulanabilmesi için alacağın avukatla takip edilmesi zorunluluğu getirilmiştir. Sözleşme ve alacak türü itibariyle 7155 sayılı Kanun'un kapsamına girmekle birlikte, avukat marifetiyle takip edilmeyen alacaklar, 7155 sayılı Kanun'a göre değil, 2004 sayılı İcra ve İflâs Kanunu hükümlerine göre başlatılmaktadır. O hâlde icra takibinin 7155 sayılı Kanun'da düzenlenen usûlle başlatılması ve yürütülebilmesi için, alacağın avukat marifetiyle takip edilmesi gerekmektedir; aksi takdirde İcra ve İflâs Kanunu hükümlerine göre takip başlatılmak zorundadır. Ancak alacak avukat marifetiyle takip ediliyorsa, bu durumda takibin 7155 sayılı Kanun'da düzenlenen usûlle başlatılması zorunludur; takibin artık İcra ve İflâs Kanunu'na göre başlatılması mümkün değildir.

7155 sayılı Kanun bakımından avukatla takip edilme zorunluluğu, alacaklı konumunda olan satıcı veya sağlayıcı bakımından geçerli olup, "*avukatla takip edilen para alacakları*" şeklinde Kanun'da ifade edilmiş; borçlu abone bakımından ise böyle bir zorunluluk getirilmemiştir.

O hâlde, 7155 sayılı Kanun'daki takip usûlünün uygulanabilmesi için hukuk sistemimize avukatla temsil zorunluluğu getirilmiştir. Getirilen avukatla temsil zorunluluğu bakımından üzerinde durulması gereken ve önem arz eden husus ise, bu zorunluluğun adil yargılanma hakkını, hak arama özgürlüğünü, hukukî dinlenilme hakkını ve keza adalete erişim hakkını kısıtlayıp kısıtlamadığıdır.

Avukatla temsil zorunluluğunun özünde, hukukî bilgidен yoksun olan tarafların korunması ve bu kapsamda tarafların bilgilenme ve açıklama haklarını tam olarak kullanabilmesi, taraflar arasındaki silahların eşitliğinin sağlanması ve yargılamanın basitleştirilmesi ile hızlandırılması bulunmaktadır³³. Bu kapsamda, avukatla temsil zorunluluğunun bulunması, adli yardım kurumunun iyi işlemesi hâlinde, adil yargılanma hakkına, hak arama özgürlüğüne, hukukî dinlenilme hakkına ve adalete erişim hakkına aykırı görülmemekte; bilakis adil yargılanmanın gerçekleşebilmesi, hak arama özgürlüğünün teminatı olması, hukukî dinlenilme hakkının daha kaliteli ve etkin gerçekleşmesinin sağlanması ile adalete erişimin önündeki engellerin kaldırılması bakımından olumlu karşılanmaktadır³⁴. O hâlde avukatla temsil zorunluluğunu tek başına ilgili temel haklara aykırı bulmak yanlıştır. Bu temel haklar, sadece yargılama hukukunda değil, her ne kadar cebri icranın niteliğinden kaynaklanan bazı farklılıklar bulunsa da, icra hukukunda da geçerlidir³⁵.

Yapılan bu genel tespitten sonra ifade etmek gerekir ki, alacaklı konumunda olan satıcı veya sağlayıcı bakımından getirilen avukatla takip zorunluluğu, daha ziyade büyük çaplı işletmelerin lehinedir. Özellikle küçük çaplı mikro işletmelerin, örneğin spor salonlarının veya dergi-gazete aboneliklerindeki gibi küçük işletmelerin bünyesinde çalışan avukat genellikle bulunmamaktadır. O hâlde bu işletmeler, abonelik ücreti ödenmediğinde ya avukatsız bir şekilde İcra ve İflâs Kanunu'na göre genel haciz yoluyla takip yapacak ya dava açarak ilâmlı icra yoluyla takibe başvuracak ya da 7155 sayılı Kanun'daki takip usûlünden yararlanmak istemekteyse bir avukat ile

³³ ÖZEKES, (2003), s. 299; AKKAN, s. 107 vd., 154 vd., 158 vd.; ERCAN, (2006), s. 1278-1279, 1294; HANAĞASI, s. 315 vd.

³⁴ PEKCANITEZ, s. 547-548; SUNGURTEKİN ÖZKAN, s. 402; GÖREN ÜLKÜ, s. 309, 324; ÖZEKES, (2003), s. 297-298-299; AKKAN, s. 86, 104-105-106, 108 vd., 184-185, 194 vd.; ERCAN, (2006), s. 1294-1295; HANAĞASI, s. 321-322; adli yardım sistemine işlerlik kazandırılması avukatla temsil zorunluluğu bakımından önemlidir, SUNGURTEKİN ÖZKAN, s. 402, AKKAN, s. 197; *Tanriver*; adli yardım kurumunun işlevsel hâle getirilmesi ve hukukî himaye sigortasının ülke genelinde ve etkin bir biçimde işlerlik kazandırılması sağlanmadan, bir başka ifadeyle gerekli altyapı kurumları oluşturulmadan, avukat aracılığıyla davayı takip zorunluluğunun benimsenmesinin, ekonomik açıdan muhtaç durumda bulunan kişilerin haklarını aramasını ve usulî yetkilerini kullanmasını güçleştirip hatta imkânsız kılabileceğinden, tarafların eşit işlem görmesini engelleyeceği, hatta ortadan kaldırıcı bir duruma sebebiyet vereceği, bunun ise hakkaniyete uygun yargılamanın ve daha genel planda adil yargılanma hakkının ihlali olarak algılanabileceği görüşündedir, TANRIVER, (2004), s. 212; konuyla ilgili ayrıntılı bilgi ve doktrindeki bütün görüşler için bkz. AKKAN, s. 100 vd. ile 170 vd.

³⁵ Ayrıntılı bilgi için bkz. ÖZEKES, (2009), s. 109 vd., 141-142-143.

anlaşarak 7155 sayılı Kanun'daki usûl ile takip başlatacaktır. O hâlde bu noktada avukatla takip zorunluluğunun ilgili temel hakları ihlal etmemesi ve özellikle küçük işletmelerin de bu takip usûlünden yararlanabilmesi için alacaklının gerekli adli yardımdan yararlanabilmesinin etkin bir şekilde sağlanması gerekmektedir. Aksi takdirde, aynı statüde bulunan alacaklı konumundaki kişiler arasında, takip usûlünden yararlanabilme bakımından bir eşitsizlik meydana gelmektedir. Bu durum Anayasa'nın 10'uncu maddesinde yer alan eşitlik ilkesine de aykırılık teşkil etmektedir³⁶.

Tüketicinin, abonelik sözleşmesi dolayısıyla satıcı veya sağlayıcıdan para alacağına olduğu, bir başka ifadeyle tüketicinin alacaklı konumunda bulunduğu durumlarda ise, tüketici kendini avukatla temsil ettirse dahi, 7155 sayılı Kanun'daki takip yoluna başvurabilmesi mümkün değildir. Zira 7155 sayılı Kanun'daki takip yolu sadece satıcı veya sağlayıcının alacaklı olduğu takipler bakımından geçerlidir. Bu noktada tüketicilerin, alacaklı olduğu durumlarda, 7155 sayılı Kanun'daki takip yoluna başvuramaması sebebiyle eşitlik ilkesine aykırılık oluşabileceği düşünülebilirse de, kanaatimizce bu sonuca varılması güçtür. Zira 7155 sayılı Kanun'daki takip usûlü, İcra ve İflâs Kanunu'nun bir parçasıdır ve tüketiciler İcra ve İflâs Kanunu kapsamında satıcı veya sağlayıcıya karşı ilâmsız takip başlatabilmektedir. 7155 sayılı Kanun'daki takip usûlü ile amaçlanan ise icra dairelerinin iş yükünün azaltılması ve böylece takip ekonomisinin sağlanmasıdır. Takibin başlatılma usûlü dışında, alacağın tahsili ve takip aşamaları bakımından genel haciz yoluyla takip ile aralarında herhangi bir fark yoktur. O hâlde tüketicilerin alacaklı olduğu durumlarda adalete erişim bakımından bir kısıtlama söz konusu değildir. Bu sebeple, bu takip yoluna tüketicilerin başvuramaması, kanaatimizce eşitlik ilkesine aykırılık teşkil etmemektedir.

C. İlâmsız İcra Takibi Olma

7155 sayılı Kanun'da yer alan takip usûlünün uygulanabilmesi için, abonelik sözleşmesinden kaynaklanan para alacağının ilâmsız icra yoluyla takip edilmesi gerekir. Bu kapsamda satıcı veya sağlayıcının elinde ilâm ya da ilâm niteliğinde belge mevcutsa, ilâmlı icra takibi yapacağından, yapılan

³⁶ Anayasa Mahkemesi 1987/16 Esas, 1988/8 Karar, 19.04.1988 tarihli Kararı, Resmi Gazete: 23.08.1988-19908,

“...Benzer nitelik ve durumda olanlar arasında farklı uygulamayı engelleyen, ayrı nitelik ve durumda olanların aynı kurallara bağlı tutulmasını zorunlu kılmayan eşitlik ilkesi, hukukun üstünlüğü temeli üzerine oturan hukuk devletinde her türlü ayrıcalığı reddeden önemli bir öğedir...”, kararlaryeni.anayasa.gov.tr (Erişim Tarihi: 28.03.2019).

ilâmlı icrada bu Kanun'daki takip usûlü uygulanamayacaktır. Bu noktada elinde ilâm veya ilâm niteliğinde belge bulunan satıcı veya sağlayıcının ilâmsız icra takibi yapip yapamayacağı sorusu akla gelmektedir.

Yargıtay 26.05.2017 tarihli İçtihadı Birleştirme Kararı'nda, elinde ilâm bulunan alacaklının genel haciz yoluyla takip yapmasında hukukî yararının bulunmadığını ve genel haciz yoluyla takip başlatılmasının hakkın kötüye kullanılması kapsamında kaldığını kabul etmiştir³⁷. Ancak doktrinde, söz konusu içtihadı birleştirme kararının sadece elinde ilâm bulunan alacaklının takip yapmasının mümkün olmadığını kabul etmesi sebebiyle, alacağın ilâm niteliğinde bir belgeye bağlandığı alacaklar bakımından aynı sonucun kabul edilemeyeceği, söz konusu içtihadı birleştirme kararı hak arama özgürlüğünü kısıtladığından kararın dar yorumlanması gerektiği, bu sebeple elinde ilâm niteliğinde belge bulunan alacaklıların ilâmsız icra yoluna başvurularında bir engel bulunmadığı haklı olarak ifade edilmektedir³⁸. Ayrıca, elinde ilâm bulunan alacaklı açısından, takibin konusu para ve teminat alacağı ise, İcra ve İflâs Kanunu'nda açıkça ilâmlı icraya başvurma zorunluluğu getirilmediğinden, Kanun'da açıkça sınırlama getirilmeyen bir konuda içtihat yoluyla bireylerin hak arama özgürlüğünün bu şekilde sınırlanması eleştirilmiştir³⁹.

6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'un 70'inci maddesinin 2'nci fıkrasına göre, tüketici hakem heyetinin kararları, İcra ve İflâs Kanunu'nun ilâmların yerine getirilmesi hakkındaki hükümlere göre icra edilir. O hâlde abonelik sözleşmesinden kaynaklanan para alacağıyla

³⁷ Yargıtay İçtihadı Birleştirme Hukuk Genel Kurulu Kararı, 26.05.2017, Esas 2017/2, Karar 2017/3, Resmi Gazete Tarih: 21.07.2017, Sayı: 30130; *Aslan/Akyol Aslan* da aynı şekilde, ilâmsız icra takibi yapma seçeneğini kullanmak yerine dava açıp ilâm elde eden alacaklının, bu davranışıyla ilâmsız icra yoluna başvurma seçeneğini kendi iradesiyle bertaraf ettiği, bu sebeple alacağı ilâma bağlandıktan sonra ilâmsız icraya başvurma imkânının artık tanınmaması gerektiği, ayrıca kendisine daha çok kolaylık sağlayan ilâmlı icra yolu dururken ilâmsız icraya başvurulmasında hukukî yararının olmadığı görüşündedir, *ASLAN/AKYOL ASLAN*, s. 204-205-206; *Uyar* ise elinde ilâm bulunmasına rağmen sırf ilâmı temyiz etmiş olan borçlunun İcra ve İflâs Kanunu m. 36 çerçevesinde tehiri icra kararı getirmek üzere süre almasını önlemek için genel haciz yoluyla takip yapmasını, dürüstlük kuralını düzenleyen Türk Medeni Kanunu m. 2'ye aykırı bulmakta, elinde kambiyo senedi bulunan alacaklının isterse genel haciz yoluyla takipte bulunabileceği gibi elinde ilâm bulunan alacaklının ilâmsız takipte de bulunabileceği şeklinde düşünülemediği, zira elinde ilâm bulunan alacaklının ilâmsız takibe başvurarak şeklen borçlunun İcra ve İflâs Kanunu m. 36'dan yararlanmamasını amaçladığı görüşündedir, *UYAR*, s. 134, 135-136.

³⁸ *PEKCANITEZ/ATALAY/SUNGURTEKİN ÖZKAN/ÖZEKES*, s. 85.

³⁹ *PEKCANITEZ/ATALAY/SUNGURTEKİN ÖZKAN/ÖZEKES*, s. 265; aksi görüş için bkz. *ASLAN/AKYOL ASLAN*, s. 240-241-242.

ilgili tüketici hakem heyetine başvurulup bir karar elde edildiyse, ilâmlı icra yoluyla takip yapılacağından, yine 7155 sayılı Kanun'daki takip usûlü uygulanamayacaktır. Ancak biraz önce ifade ettiğimiz üzere, elinde ilâm niteliğinde belge bulunmasına rağmen alacaklı dilerse ilâmsız icraya da başvurabilir. O hâlde burada öncelikle tüketici hakem heyetine başvuru sonucu elde edilen kararların ilâm mı yoksa ilâm niteliğinde belge mi olduğunun tespit edilmesi gerekir. Zira tüketici hakem heyeti kararlarının ilâm niteliğinde belge olduğu kanaatine varılırsa ve alacaklı tarafından ilâmsız takip yoluna başvurulmak istenirse, diğer şartların da mevcudiyeti hâlinde, 7155 sayılı Kanun'daki takip usûlü uygulanmak zorundadır.

Tüketici hakem heyeti kararlarının ilâm mı yoksa ilâm niteliğinde belge mi olduğunu tespit edebilmek için öncelikle tüketici hakem heyetlerinin hukukî niteliğine⁴⁰ bakmak gerekir. Kanunda öngörülen değer altındaki uyuşmazlıklar bakımından tüketici hakem heyetlerinin bağlayıcı kararlar vermesi, kararların ilâm olarak icra edilebilmesi, verilen kararların maddî anlamda kesinleşebilmesi ile öngörülen değer altındaki uyuşmazlıklar bakımından Devlet yargısına başvurmayı engellemesi gibi sebeplerle tüketici hakem heyetine başvurmanın hukukî niteliği zorunlu tahkimdir⁴¹. Zorunlu tahkim olması sebebiyle tüketici hakem heyeti kararlarının hukukî niteliğinin de ilâm niteliğinde belge değil, ilâmın kendisi olduğu sonucuna varılmalıdır⁴². Bu sebeple Yargıtay İçtihadı Birleştirme Kararı çerçevesinde tüketici mahkemesi veya tüketici hakem heyetinden ilâm elde eden alacaklı sadece ilâmlı icraya başvuracağından, ilâmsız takip yapması ve bu çerçevede 7155 sayılı Kanun'daki takip usûlünün uygulanması mümkün değildir.

Yargıtay 13. Hukuk Dairesi'nin 18.03.2015 tarihinde verdiği, 2015/10571 Esas, 2015/8738 Karar sayılı kararında, tüketici hakem heyetine

⁴⁰ Tüketici hakem heyetlerinin hukukî niteliği ile ilgili ayrıntılı bilgi için bkz. ERMENEK, (2013), s. 571 vd.; ATALI, s. 411-412; YEŞİLOVA, <https://jurix.com.tr/article/8924>, (Erişim Tarihi: 28.01.2019).

⁴¹ TANRIVER, (2006), s. 174-175; TANRIVER, (2016), s. 195; TOPUZ, s. 26; TUTUMLU, (2006), s. 39, 71; ATALI, s. 405, 407, 412; ERMENEK, (2013), s. 580 vd.; aksi görüş için bkz. YEŞİLOVA, <https://jurix.com.tr/article/8924> (Erişim Tarihi: 28.01.2019), BUDAK, s. 79-80; *Tutumlu*, görüşünü değiştirmiş ve tüketici hakem heyetlerinin zorunlu tahkim değil, karma nitelikli sui generis bir yapı arz ettiğini ifade etmiştir, TUTUMLU, (2015), s. 43-44.

⁴² Ayrıca TKHK'da kararın icrası bakımından herhangi bir niteleme veya benzetme yapılmadan doğrudan doğruya ilâmlı icra hükümlerine atf yapıldığından tüketici hakem heyetlerinin verdiği kararların ilâm olduğu sonucuna varılacağı yönündeki görüşü için bkz. ERMENEK, (2013), s. 581-582, 616-617, ATALI, s. 407; Tüketici hakem heyeti kararlarının ilâm niteliğinde belge olduğu görüşü için ise bkz. ARSLAN/YILMAZ/TAŞPINAR AYVAZ/ HANAĞASI, s. 382, TUTUMLU, (2006), s. 51, 71, BUDAK, s. 94.

başvuru sınırında kalan uyuşmazlıklarda ilâmsız icra takibi yapılamayacağı, başvurunun önce tüketici hakem heyetine yapılması ve daha sonra ilâmlı takip yoluna başvurulmasının zorunlu olduğu kabul edilmiştir⁴³. Yargıtay'ın verdiği bu karardan sonra birçok daire tarafından tüketici hakem heyetine müracaat yapılmadan icra takibi yapılamayacağına ilişkin kararlar verilmiştir⁴⁴. Doktrinde de bazı yazarlarca aynı görüş benimsenmiş ve belli bir miktarın altındaki uyuşmazlıklarda Devlet yargısının dahi ertelendiği düşünüldüğünde, yargı düzeninin tabii uzantısı ve parçası olan para alacaklarına özel ilâmsız icra takiplerinin varlığını muhafaza etmesini beklemenin mümkün olmadığı ifade edilmiştir⁴⁵. Bu görüş o dönemde eleştirilmiş, ilâmsız icra takibi tek başına bir uyuşmazlık çözüm yöntemi ve keza dava olmadığından, böyle bir sonucun doğabilmesi için açık bir kanunî düzenlemeye ihtiyaç olduğu, ne

⁴³ Yargıtay 13. Hukuk Dairesi'nin 18.03.2015 tarihinde verdiği, 2015/10571 Esas, 2015/8738 Karar, "... Uyuşmazlık, tüketici sorunları hakem heyetinin görev alanına giren bir uyuşmazlıkla ilgili olarak hakem heyetine müracaat edilmeksizin icra takibi yapıp yapılamayacağı, icra takibinin yapılması hâlinde de tüketici sorunları hakem heyetinin itirazın iptali ile takibin devamına ve icra inkar tazminatı istemine ilişkin karar verme yetkisinin bulunup bulunmadığı hususundadır. Tüketici Sorunları Hakem Heyetine müracaatın yapıldığı tarihte yürürlükte olan 4077 sayılı yasanın 22. maddesinin beşinci fıkrasıyla, ... TL'nin altında bulunan uyuşmazlıklarda Tüketici Sorunları Hakem Heyetine başvuru zorunluluğu getirilmiştir. Somut olayda, uyuşmazlık konusu asıl alacak 850 TL olduğuna göre, davalının icra takibi yapmadan önce tüketici sorunları hakem heyetine müracaatı zorunludur. Uyuşmazlığın değeri itibariyle tüketici hakem heyetinin görev alanına girmesine rağmen tüketici hakem heyetine müracaat etmeksizin icra takibi yapılması ve icra takibine itiraz edilmesi hâlinde itirazın iptali isteminin nereden isteneceği hususunda, 28.05.2014 tarihinden önce yürürlükte bulunan 4077 sayılı Kanunda ve 28.05.2014 tarihinde yürürlüğe giren 6502 sayılı Kanunda özel bir düzenleme yapılmamıştır... Tüm bu hususlar birlikte değerlendirildiğinde, tüketici sorunları hakem heyetine müracaat edildiği tarihte yürürlükte olan 4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'un 22. maddesi ile, davanın açıldığı tarihte ve karar tarihinde yürürlükte olan 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'un 68. maddesinde belirlenen miktarın altında kalan uyuşmazlıklar için, icra takibi yapılmadan veya dava açılmadan önce tüketici hakem heyetine müracaat edilmesi zorunludur... tüketici hakem heyetine müracaat edilip uyuşmazlıkla ilgili olarak bir karar almadan icra takibi yapılamayacağı gibi, tüketici mahkemesinde de dava açılmaz...", www.kararara.com (Erişim Tarihi: 14.02.2019).

⁴⁴ Yargıtay 19. Hukuk Dairesi, Esas 2016/9594, Karar 2017/5273, Karar Tarihi 21.06.2017, "...dava konusu miktarın, 2015 yılı itibariyle tüketici hakem heyetine başvuru sınırı olan 3300 TL nin altında bulunduğu, 6502 sayılı Kanun'un uygulamasından kaynaklanan ve değeri kanunda belirtilen sınırın altında olan uyuşmazlıklarda hakem heyetine başvurulmadan doğrudan tüketici mahkemesine veya icra dairelerine başvurulmasının mümkün bulunmadığı, ..."; Yargıtay 19. Hukuk Dairesi Esas 2016/12400, Karar 2017/4510, Karar Tarihi 5.06.2017, "...bu miktarın altındaki uyuşmazlıklar yönünden doğrudan icra takibi yapılmasının ve Tüketici Mahkemesine dava açılmasını mümkün olmadığından, ...", www.kararara.com (Erişim Tarihi: 14.02.2019).

⁴⁵ YEŞİLOVA, <https://jurix.com.tr/article/8924> (Erişim Tarihi: 28.01.2019).

Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'da ne de İcra ve İflâs Kanunu'nda bu yönde bir düzenleme olduğu, yargının ve cebri icraya başvuru hakkının hak arama özgürlüğünün iki ayrı kullanım biçimini oluşturduğu belirtilmiştir⁴⁶. Ancak 20 Aralık 2017 tarihli 30276 sayılı Resmî Gazete'de yayınlanan 7063 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'un 68'inci maddesinin 1'inci fıkrasına, " *tarafların İcra ve İflâs Kanunu'ndaki hakları saklı olmak kaydıyla*" ibaresi eklenerek, Yargıtay'ın bu içtihadının etkisi ortadan kaldırılmış; tüketici uyuşmazlıkları bakımından kapatılan ilâmsız icra yolunun önünde bir engel kalmamıştır. O hâlde bu ibarenin eklenmesi ile birlikte tüketici uyuşmazlıklarından kaynaklanan para alacakları için ilâmsız takip⁴⁷ yapılması mümkündür.

Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'a eklenen İcra ve İflâs Kanunu'ndaki hakların saklı kalacağına ilişkin ibarenin ve bu ibarenin devamı niteliğinde olan 7155 sayılı Kanun ile getirilen ilâmsız takip usulünün yerindeliği tartışmaya açıktır. Zira Anayasa'nın 172'nci maddesine göre "*Devlet, tüketicileri koruyucu ve aydınlatıcı tedbirler alır; tüketicilerin kendilerini koruyucu girişimlerini teşvik eder*". O hâlde Devlet, zayıf konumda olan tüketicileri koruyucu tedbirleri almak zorundadır. Bu kapsamda Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun ile belirli bir meblağın altında kalan uyuşmazlıklar bakımından tüketici hakem heyetine başvurma zorunluluğu getirilmiş ve bu sayede tüketicilerin korunması amaçlanmıştır. Kanaatimizce, maddi hukuk kurallarının tüketiciler lehine tanıdığı bir hakkın kullanımının usul kurallarıyla zorlaştırılmaması veya ortadan kaldırılmaması gerekir. Bu çerçevede Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun ile tüketici lehine getirilen maddi hukuk kaynaklı hakların kullanılmasını ve tüketici lehine sonuç elde edilmesini sağlamaya yönelik bir düzenleme olan tüketici hakem heyetine başvurma zorunluluğu varken, doğrudan ilâmsız icraya başvuru imkânı getirilmiş olmasının Anayasa'nın 172'nci maddesi ile bağdaştığını söylemek güçtür. O hâlde tüketicilere karşı ilâmsız takip yapılabilmesinin önünün açılması, kanaatimizce Anayasa'nın 172'nci maddesine ve keza

⁴⁶ TANRIVER, (2016), s. 195-196; ERMENEK, (2013), s. 606-607.

⁴⁷ İlâmsız icra takibinde ödeme emrine itiraz edilmesi ihtimalinde, takibin devamını sağlamak amacıyla alacaklının icra mahkemesinde itirazın kaldırılması yoluna başvurusu ya da itirazın iptali davası açması gerekir. İtirazın iptali davası açılması durumunda, bu davanın, takip konusu alacağın miktarına göre TKHK'da belirlenen değer altında kalıyorsa, tüketici hakem heyetinde açılması gerektiği kabul edilmiştir, TANRIVER, (2016), s. 196-197, TOPUZ, s. 18.

36'ncı maddesinde yer alan hak arama hürriyetine aykırılık teşkil etmektedir. Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'a eklenen İcra ve İflâs Kanunu'ndaki hakların saklı kalacağına dair ibareye ilişkin yaptığımız eleştiri, bu ibarenin devamı niteliğinde olan 7155 sayılı Kanun için de geçerli olup, aynı şekilde maddi hukukun tüketicilere tanıdığı hakların usûl kuralları ile tüketiciler aleyhine zorlaştırılması veya ortadan kaldırılması niteliği teşkil etmektedir⁴⁸.

7155 sayılı Kanun kapsamında yapılacak ilâmsız takipler bakımından üzerinde durulması gereken önemli bir konu da abonelik sözleşmesinden kaynaklanan para alacağının rehinle teminat altına alınmış olması veya abonelik sözleşmesi kapsamında bir kambiyo senedinin verilmiş olması durumudur. Bu noktada önce rehne başvurma zorunluluğu kapsamında rehnin paraya çevrilmesi yoluyla takip yapılıp yapılamayacağı veya 7155 sayılı Kanun'daki takip usûlünün rehnin paraya çevrilmesi yoluyla ilâmsız takip şeklinde mi başlatılacağı yahut da elinde kambiyo senedi bulunan alacaklının, kambiyo senetlerine özgü haciz yoluyla takibin sağladığı avantajlı takip usûlünden yararlanıp yararlanamayacağı önemli bir sorun teşkil etmektedir. Ayrıca kambiyo senetlerinin paraya çevrilmesi yoluyla takip ve rehnin para çevrilmesi yoluyla takip de birer ilâmsız takip olduğundan, diğer şartların da mevcudiyeti hâlinde 7155 sayılı Kanun kapsamında takip başlatma zorunluluğunun bulunup bulunmadığının tespit edilmesi gerekmektedir. Zira 7155 sayılı Kanun'un 1'inci maddesinde, "*haciz yoluyla ilâmsız icra takipleri*" ifadesi yer almakta olup, ilâmsız takibin türüne göre bir ayırım yapılmamakta, ayrıca bu hususta herhangi bir düzenlemeye de yer verilmemektedir.

Kanaatimizce burada, 7155 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinde yer alan, bu Kanun'da hüküm bulunmayan hâllerde İcra ve İflâs Kanunu hükümlerinin uygulanacağı düzenlemesi kapsamında hareket edilmelidir. İcra ve İflâs Kanunu'nun 45'inci maddesine göre, rehinle temin edilmiş alacaklar için önce rehnin paraya çevrilmesi yoluyla takip yapmak zorunludur. Para alacağının kambiyo senedine bağlanmış olması durumunda ise, alacaklı dilerse genel haciz yoluyla takip dilerse kambiyo senetlerine özgü haciz yoluyla takip yapabilir. Zira İcra ve İflâs Kanunu'nda, kambiyo senetlerine özgü haciz yoluyla takip için daha kolay ve çabuk ilerleyen hükümler sevk edilmiştir.

Alacaklının alacağı rehinle temin edildiyse alacaklı, İcra ve İflâs Kanunu'na göre önce rehne başvurmak zorunda olduğundan, kanaatimizce

⁴⁸ Yaptığımız bu eleştiri Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun hükümleri çerçevesinde tüketici sayılanlar için geçerlidir; Elektrik Piyasası Kanunu ve Doğal Gaz Piyasası Kanunu kapsamında tüketici olup da 6502 sayılı Kanun kapsamına girmeyen tüketiciler bakımından geçerli değildir.

avukatla takip edilen bir alacak dahi olsa İcra ve İflâs Kanunu'na göre rehnin paraya çevrilmesi yoluyla takip yapılmak zorundadır. Zira 7155 sayılı Kanun, 2004 sayılı İcra ve İflâs Kanunu'nun bir parçasıdır ve bu iki kanun birbirinden ayrı düşünülemez. Alacaklının elinde kambiyo senedi bulunan hâllerde de alacaklının seçim hakkı olduğu kabul edilmeli ve alacaklı dilerse İcra ve İflâs Kanunu hükümlerine göre kambiyo senetlerine özgü haciz yoluyla takibe başvurabilmeli, dilerse 7155 sayılı Kanun'a göre bir takip başlatabilmelidir. Zira kambiyo senetlerinin soyut niteliği ve bu kapsamda düzenlenmelerine sebep olan asıl ilişkiden bağımsız olmaları da bu sonuca varmayı gerektirir. Bir başka ifadeyle bir alacak için kambiyo senedi düzenlenmekle, senette yer alan hak ile bu hakkın doğmasına sebep olan esas borç ilişkisi arasındaki bağlantı ortadan kalktığından ve senet asıl borçtan soyutlandığından, alacaklıdan kambiyo senetlerine özgü haciz yoluyla takip yapma hakkını almak mümkün gözükmemektedir. Kanaatimizce 7155 sayılı Kanun'a göre takip başlatma zorunluluğunu, sadece genel haciz yoluyla takipler⁴⁹ bakımından aramak daha doğrudur. O hâlde alacaklının, 7155 sayılı Kanun'un şartlarını taşıyan bir ilâmsız takibi, İcra ve İflâs Kanunu hükümleri çerçevesinde genel haciz yoluyla takip şeklinde başlatması mümkün değildir. Ancak alacaklının elinde kambiyo senedi varsa veya alacak için rehin tesis edildiyse İcra ve İflâs Kanunu hükümlerine göre takip yapılabileceği hususunda tereddüt etmemek gerekir.

Bizi bu sonuca götüren bir başka husus ise, 7155 sayılı Kanun'un ödeme emrini ve ödeme emrine itirazı düzenleyen hükümleridir. Zira ödeme süresinin ödeme emrinin tebliğinden itibaren yedi gün olması, ödeme emrine itirazın da aynı süre içinde yapılabileceği, itirazın nasıl yapılacağı gibi düzenlemeler dikkate alındığında genel haciz yoluyla takibin esas alındığını söylemek mümkündür. Bu noktada ne rehnin paraya çevrilmesi yoluyla ilâmsız takip ne de kambiyo senetlerine özgü haciz yoluyla takip ile bir benzerlik bulunmaktadır.

II. 7155 sayılı Kanun'un Getirdiği Bazı Sorunlar

A. Tüketici Lehine ve Aleyhine Olan Hususlar

1. Genel Olarak

7155 sayılı Kanun'da yer alan takip usûlünün uygulanabilmesi için abonelik sözleşmesinin bir tarafının tüketici olması gerektiğini daha önce

⁴⁹ Bu takip yolunun özel bir takip yolu olmakla birlikte, genel haciz yoluyla takibin özel bir türü olduğu görüşü için bkz. ÖZEKES, (2018), s. 231.

ifade etmiştik. Bu kapsamda kanaatimizce 7155 sayılı Kanun'la getirilen düzenlemenin, 2004 sayılı İcra ve İflâs Kanunu'na göre tüketicilerin daha lehine mi yoksa aleyhine mi olduğunun ortaya konması gerekir⁵⁰.

7155 sayılı Kanun'un gerekçesine baktığımızda, abonelik sözleşmelerinden kaynaklanan para alacaklarına ilişkin takibe yönelik getirilen bu düzenlemenin amacının, icra dairelerinin iş yükünün büyük bir kısmının abonelik sözleşmelerinden kaynaklandığı, bu takipler için çok sayıda dosya bulunduğu, ödeme emrinin tanzimi ve tebliği için çok sayıda işlem yapıldığı, bu sebeple abonelik sözleşmelerinden kaynaklanan para alacaklarına ilişkin takibin başlatılması ve haciz aşamasına kadar olan bölümün UYAP bünyesinde oluşturulan Merkezi Takip Sistemi üzerinden yapılmasının amaçlandığı ifade edilmiştir. Bu Kanun sayesinde, uygulama alanına giren alacakların haciz safhasına kadar olan takip işlemlerinin elektronik ortamda yapılma zorunluluğu getirilerek, icra dairelerinin iş yükünün azaltılması, takip işlerinin daha az emek ve mesai ile daha ucuz ve hızlı bir şekilde yerine getirilmesi amaçlanmaktadır. O hâlde 7155 sayılı Kanun'un tüketiciyi korumak gibi bir amacı yoktur. Bu kapsamda 7155 sayılı Kanun'da yer alan takip usûlünün, İcra ve İflâs Kanunu'nun ilgili hükümleri ile karşılaştırılmasında kanaatimizce fayda vardır.

2. 7155 sayılı Kanun'da Yer Alan Takip Usûlünün İcra ve İflâs Kanunu Kapsamında Değerlendirilmesi

7155 sayılı Kanun'un 4 ve devamı maddelerine göre icra takibi şu şekilde başlatılmaktadır: Öncelikle alacaklı avukatı tarafından⁵¹, güvenli elektronik imza kullanılmak suretiyle abonelik sözleşmesinden kaynaklanan para alacağına ilişkin takip talebi doldurulmakta, daha sonra takip harç ve masrafları sistem üzerinden ödenerek, bu işlemin tamamlanmasından sonra sistem üzerinden tanzim edilecek ödeme emri, borçlunun adresine en yakın PTT birimine elektronik ortamda iletilmektedir. Ödeme emri, ilgili PTT tarafından 7201 sayılı Tebligat Kanunu'na göre borçluya tebliğ edilmekte, sonrasında tebligatın yapıldığına ilişkin mazbata PTT tarafından sisteme yüklenerek, mazbatanın aslı alacaklı avukatının takip talebinde bildirdiği icra dairesine gönderilmektedir. Borçlu ödemeyi (tebliğden itibaren yedi gün içinde), alacaklıya ait olan ve sistemle ilişkilendirilmiş hesap numarasına öderse, bu

⁵⁰ 7155 sayılı Kanun'la düzenlenen takip usûlünün takibin temel yapısı bakımından getirdiği sorunlarla ilgili ayrıntılı bilgi için bkz. ÖZEKES, (2018), s. 234 vd.

⁵¹ Bu takip yolunun abonelik sözleşmesinin sadece satıcı/sağlayıcı tarafına tanınmış bir imkân olması, eşitlik ilkesine aykırıdır, ÖZEKES, (2018), s. 238.

şekilde takip sona ermektedir. Ancak borçlu takibe itiraz etmek isterse, ödeme emrinin tebliğinden itibaren yedi gün içinde, itiraz dilekçesini herhangi bir icra dairesine verebileceği gibi, sistem üzerinden güvenli elektronik imza kullanarak da itirazını yapabilmektedir. İtiraz hâlinde alacaklının itirazı hükümden düşürmek için başvuracağı prosedür ile takibin kesinleşmesine rağmen borcun ödenmemesi hâlinde yapılacak cebri icra işlemleri 2004 sayılı İcra ve İflâs Kanunu hükümlerine tâbidir.

7155 sayılı Kanun'un uygulanmasına ilişkin hususlar Adalet Bakanlığı'nca yürürlüğe konulacak yönetmelikte düzenlenecektir.

Görüldüğü üzere, 7155 sayılı Kanun kapsamında izlenecek takip usûlünde borçlu tüketici, borcunu, alacaklının veya avukatının sistemle ilişkilendirilmiş hesap numarasına (m. 5/1, a), takip harç ve masrafları ile birlikte ödeyeceğinden (m. 6/6), borçlunun icra dairesine gitmesine gerek kalmamaktadır. İcra ve İflâs Kanunu'nda da aynı usûl benimsenmiş olmakla birlikte, alacaklının hesap numarasına değil, Adalet Bakanlığı tarafından icra dairesi adına açılmış olan banka hesap numarasına borçlunun ödeme yapacağı ifade edilmektedir (m. 60/2, 2). Borçlu ödeme yaptığında ise, alacaklının takip talebinde bildirdiği banka hesap numarasına para aktarılmaktadır. O hâlde borcu ödeme kolaylığı bakımından iki kanun arasında borçlu lehine herhangi bir fark yoktur. Ancak 7155 sayılı Kanun'un 5'inci madde 1'inci fıkrasının "a" bendinden borcun doğrudan alacaklının veya avukatının hesabına ödeneceği anlaşılmakta, buna karşılık 6'ncı maddenin 7'nci fıkrasına göre ise ödenen para alacaklıdan alınması gereken cezaevleri harcı miktarı ayrıldıktan sonra ilgili hesaba aktarılmaktadır. O hâlde burada cezaevleri harcının nasıl tahsil edileceği ile ilgili bir sorun ortaya çıkmaktadır⁵². Kanaatimizce bu hususun, 7155 sayılı Kanun'un uygulanmasına ilişkin düzenlenecek olan yönetmelik ile açıklığa kavuşturulması gerekmektedir.

Takip başlatılırken, takibin dayanağı olan fatura veya benzeri belgelerin⁵³ tarih ve numarası ile alacağın son ödeme tarihinin de takip talebine işlenmesi ve alacağı gösteren bu belgelerin sisteme yüklenmesi zorunludur (m. 4/3). Takip talebinde bulunması gereken zorunlu unsurlar sisteme yüklenmeden ödeme emri oluşturulamayacağından, takibin dayanağı olan bir belge yoksa

⁵² Ödemelerin doğrudan alacaklının hesap numarasına yapılmasından kaynaklanabilecek diğer sorunlar için bkz. ÖZEKES, (2018), s. 241-242.

⁵³ Özekes, hukukî ilişkinin temeli olan abonelik sözleşmesinden hiç bahsedilmemesini ve abonelik ilişkisini kuran yazılı olan veya olmayan belgeler ve bilgilere yer verilmeden bu takibin başlatılmasını eleştirmektedir, ÖZEKES, (2018), s. 242-243.

bu takip başlatılamamakta; bu sayede tüketiciler gereksiz takiplerle meşgul edilmemektedir. İcra ve İflâs Kanunu kapsamında yapılacak bir takipte ise alacak bir belgeye dayanmaktaysa belgenin aslının veya tasdik edilmiş örneğinin takip talebine eklenmesi zorunludur (m. 58/3). Ancak İcra ve İflâs Kanunu kapsamında genel haciz yoluyla takip yapabilmek için alacağın bir belgeye dayanması zorunlu değildir. Bu kapsamda alacaklı elinde hiçbir belge bulunmasa, hatta gerçekte alacaklı olmasa dahi genel haciz yoluyla takip yapılabilir. Bu yönüyle 7155 sayılı Kanun'da yer alan düzenleme, borçlu tüketicilerin lehinedir.

7155 sayılı Kanun'un 6'ncı maddesine göre, adresin tebligata elverişli olmadığına anlaşılması veya tebligat yapılamaması hâlinde, takibe devam etmek isteyen alacaklı avukatı, sistem üzerinden, borçlunun adres kayıt sisteminde yer alan yerleşim yeri adresine tebligat çıkarılmasını sağlar. Borçluya bu şekilde tebligat yapılamaması veya borçlunun yerleşim yeri adresinin yurt dışında bulunduğu anlaşılması hâlinde, alacaklı avukatının talebi üzerine, harçlar ikmal edilerek icra dairesinde takibe devam edilir. Görüldüğü üzere, Merkezi Takip Sistemi üzerinden yapılan icra takiplerinde, borçluya ilânen tebligat yapılamayacağından, borçlunun tebligattan haberdar olamama ihtimali azalmaktadır. Borçluya tebligat yapılamaması veya borçlunun yerleşim yeri adresinin yurtdışında bulunduğu anlaşılması hâlinde alacaklı, takibe eksik harçları tamamlayarak icra dairesinde devam edilmesini talep edebilir ve icra dairesinin araştırmaları sonucu borçlunun tespit edilen adresine İcra ve İflâs Kanunu hükümleri uyarınca ödeme emri tebliğ edilebilmekte veya şartları gerçekleştiyse ilânen tebligat yoluna gidilebilmektedir.

7155 sayılı Kanun'un 7'nci maddesine göre borçlu, herhangi bir icra dairesine başvurarak ödeme emrine itiraz edebilmektedir. Böyle bir ihtimalde itiraz evrakı en geç iki iş günü içerisinde sisteme yüklenir ve evrak asıl alacaklının takip talebinde bildirdiği icra dairesine gönderilir. Borçluya herhangi bir icra dairesine başvurarak itiraz etme imkânı tanınması, borçlu lehine getirilen bir düzenlemedir. Ayrıca borçlu, Merkezi Takip Sistemi üzerinden güvenli elektronik imza kullanarak da itiraz edebilmektedir. Bu sayede borçlunun itiraz etmesi de kolaylaştırılmıştır.

7155 sayılı Kanun'un 8'inci maddesinin 3'üncü fıkrasında, cebri icra işlemlerine devam edilmesinin mümkün olduğu hâllerde alacaklı avukatının dilerse haciz talebinde bulunmaksızın UYAP üzerinden, bu sisteme entegre bilişim sistemleri vasıtasıyla borçlunun mal, hak veya alacağı olup olmadığını sorgulayabileceği; borçlunun mal, hak veya alacağının varlığının tespiti

hâlinde UYAP üzerinden de haciz talep edilebileceği kabul edilmiştir. 7155 sayılı Kanun ile benzer düzenleme, 2004 sayılı İcra ve İflâs Kanunu'nun 78'inci maddesine de eklenmiştir. Bu kapsamda 7155 sayılı Kanun ile İcra ve İflâs Kanunu arasında bir fark yoktur.

7155 sayılı Kanun'un 8'inci maddesinin 4'üncü fıkrasında, ödeme emrinin tebliğinden itibaren iki yıl içinde haciz talep edilmemesi durumunda takibin düşeceği düzenlenmiştir. İtirazın hükümden düşürülmesine ilişkin dava açılması hâlinde davanın açıldığı tarihten hükmün kesinleşmesine kadar geçen süre hesaba katılmamaktadır. Oysa İcra ve İflâs Kanunu'nun 78'inci maddesinin 2'nci fıkrasına göre haciz isteme hakkı, ödeme emrinin tebliğinden itibaren bir yıl geçmekle düşmektedir. Haciz talebinin bu süre içinde yapılmaması veya geri alındıktan sonra aynı süre içinde yenilenmemesi durumunda dosya işleminden kaldırılmakta; icra takibi son bulmamaktadır. Alacaklı zamanaşımı süresi içinde dilediği zaman takip dosyasını yenileyebilmekte ve yenileme durumunda yeniden takip talebinde bulunulup ödeme emri gönderilmesi gerekmemektedir⁵⁴. Görüldüğü üzere İcra ve İflâs Kanunu'nda haciz isteme süresi daha kısadır⁵⁵ ve süresinde haciz istenmemesinin yaptırımını takibin düşmesi değil, dosyanın işleminden kaldırılmasıdır. Oysa 7155 sayılı Kanun'a göre haciz süresinde istenmezse takip düşmektedir.

7155 sayılı Kanun'un 8'inci maddesine göre, ödeme emrine itiraz edilmemesi veya itirazın hükümden düşürülmesinden sonraki takip aşamaları, İcra ve İflâs Kanunu'na tâbidir. O hâlde 7155 sayılı Kanun ile getirilen usûl sadece takibin başlatılması, ödeme emrinin gönderilmesi ve ödeme emrine itiraz edilmesi aşamalarıyla sınırlıdır. Görüldüğü üzere 7155 sayılı Kanun'daki düzenlemeler tüketici lehine düzenlemeler olmayıp, daha ziyade icra takibinin daha az emek ve mesai ile daha ucuz ve hızlı bir şekilde yerine getirilmesini, bir başka ifadeyle takip ekonomisini amaçlamaktadır.

B. İcra Harç ve Giderlerine İlişkin Hususlar

2004 sayılı İcra ve İflâs Kanunu kapsamında yapılan icra takiplerinde, takip talebinde bulunan alacaklıdan maktu başvurma harcı; ayrıca Harçlar Kanunu'nun 29'uncu maddesine göre ilâmsız icra takiplerinde alacak

⁵⁴ PEKCANITEZ/ATALAY/SUNGURTEKİN ÖZKAN/ÖZEKES, s. 148; ARSLAN/YILMAZ/TAŞPINAR AYVAZ/HANAĞASI, s. 238.

⁵⁵ *Özekes* bu durumu, çok daha önemli takipler bakımından süre daha kısa tutulmuşken, abonelik hizmeti verenlerin bu şekilde korunmasının sebebinin anlaşılabilmesi ve sürenin aslında daha kısa olması gerektiği hususunda eleştirmektedir, ÖZEKES, (2018), s. 247.

miktarının binde beşi peşin harç; takibin başarı ile sonuçlanması durumunda tahsil harcı; bunlar dışında icra takibinin sonunda alacaklıdan yüzde iki oranında cezaevleri harcı alınmaktadır. İcra takiplerinde ayrıca posta giderleri başta olmak üzere, icra takibinin tam ve doğru yürütülmesi için takip giderleri alınır. Takip giderleri arasında vekâlet ücreti de önemli bir yere sahip olup, icra müdürü tarafından Avukatlık Asgari Ücret Tarifesine göre hesaplanmaktadır.

7155 sayılı Kanun'un 5'inci maddesinin 2'nci fıkrasına göre, bu Kanun kapsamındaki takiplerde Merkezi Takip Sistemi harcı alınmakta, ayrıca icraya başvurma harcı ile tahsil harcı alınmamaktadır. O hâlde 7155 sayılı Kanun kapsamında alınacak harçlar, İcra ve İflâs Kanunu'ndan farklıdır. 7155 sayılı Kanun'un 6'ıncı maddesinin son fıkrası kapsamında, borçlu tarafından ödenen paradan, cezaevleri harcı ayrıldıktan sonra kalan para alacaklının hesabına aktarılır. Görüldüğü üzere cezaevleri harcı bakımından bu takip usûlünde herhangi bir istisna öngörülmemiştir. 7155 sayılı Kanun kapsamında da alacaklı, posta giderlerini takibi başlatırken yatırmak zorundadır (m. 6/3). 7155 sayılı Kanun ile getirilen takip usûlünün uygulanabilmesi için ise alacağın avukat ile takip edilmesi zorunludur. Bu zorunluluk kapsamında avukatın lehine ödenmesi gereken vekâlet ücretinin bu takip bakımından da Avukatlık Asgari Ücret Tarifesine göre ödenmesi gerekir. O hâlde 7155 sayılı Kanun kapsamında borçlu tüketici aleyhine sonuçlanan her takipte, borçlu vekâlet ücreti de ödemelidir. Bu noktada kanaatimizce, vekâlet ücretine ilişkin bir eksiklik olarak bu hususun 7155 sayılı Kanun ile veya Kanun'un uygulanmasını gösterecek ve Adalet Bakanlığı tarafından düzenlenecek olan yönetmelik ile açıklığa kavuşturulması gerekmektedir.

Sonuç

7155 sayılı Abonelik Sözleşmelerinden Kaynaklanan Para Alacaklarına İlişkin Takibin Başlatılması Usûlü Hakkında Kanun, icra dairelerinin iş yükünün azaltılması, takip işlerinin daha az emek ve mesai ile daha ucuz ve hızlı bir şekilde yerine getirilmesi amacıyla 6.12.2018 tarihinde kabul edilmiş, 19.12.2018 tarih ve 30630 sayılı Resmi Gazete yayınlanmıştır. 7155 sayılı Kanun'un hükümleri, geçici 1'inci maddeye göre, Kanun'un yürürlüğe girdiği tarihte derdest olan takipler hakkında uygulanmayacak; bu takipler, açıldıkları tarihte yürürlükte bulunan hükümlere göre yürütülecektir. 7155 sayılı Kanun'un yürürlük tarihi, 1 Haziran 2019'dur.

7155 sayılı Kanun'un yürürlüğe girmesi ile birlikte, abonelik sözleşmelerinden ve abonelik sözleşmelerinin ifası amacıyla tüketiciye

sunulup bedeli faturaya yansıtılan mal veya hizmetten kaynaklanan ve avukatla takip edilen para alacaklarına ilişkin icra takiplerinin, bu Kanun'da yer alan takip usûlü ile başlatılması zorunludur. Kanun'un yürürlük tarihinden itibaren başlatılacak takiplerde, bu Kanun'da yer alan usûlün uygulanmaması hâlinde, icra dairesi takip talebini reddedecektir.

Anayasa'nın 172'nci maddesine göre Devlet, tüketicileri koruyucu ve aydınlatıcı tedbirleri almak, tüketicilerin kendilerini koruyucu girişimlerini teşvik etmek zorundadır. Ancak 7155 sayılı Kanun ile getirilen tahsil usûlüne bakıldığında, tüketicileri korumaktan ziyade alacaklının alacağına biran önce kavuşmasını ve icra dairelerinin iş yükünün azaltılmasını sağlamaya yönelik düzenlemeler içerdiği görülmektedir. Bu yaklaşımın özüne bakıldığında ise, özellikle küçük alacakların tahsili ile ilgili mukayeseli hukuktaki gelişmelerin esas alındığı söylenebilir.

Bu kapsamda 7155 sayılı Kanun'la, Avrupa'da medenî usûl hukukunun yeknesaklaştırılması amacıyla yapılan çalışmalardan, Avrupa Birliği genelinde uygulanan ve sınır aşan uyuşmazlıklardan kaynaklanan belirli bir meblağın altında kalan taleplerde, medenî usûl hukukunun yeknesaklaştırılması amacıyla kabul edilen Avrupa Küçük Talepler Usûlü⁵⁶ (European Small Claims Procedure)'ndeki gibi, yargılamanın basitleştirilmesi, hızlandırılması ve masrafların azaltılması ile adalete erişimin kolaylaştırılması⁵⁷ temel olarak amaçlanmaktadır. Her ne kadar 7155 sayılı Kanun, Avrupa Küçük Talepler Usûlü ile aynı talepleri karşılamasa da aslında her ikisinde de amaç, para alacaklarına basit, hızlı ve az masrafla ulaşmayı sağlamak ile adalete erişimi kolaylaştırmaktır. Ayrıca Avrupa İlâmsız İcra Usûlü⁵⁸ (The European Order for Payment Procedure⁵⁹)'ne bakıldığında da, aynı şekilde Avrupa Birliği

⁵⁶ 11.07.2007 tarih ve 861/2007 sayılı Tüzük ile tesis edilmiş, 16.12.2015 tarih ve 2015/2421 sayılı Tüzük ile birtakım değişikliklere uğramıştır.

⁵⁷ SAYAR, s. 51-52, 59 vd.; GÜRALP, s. 286-287, 289, 291, 293 vd.; ERCAN, (2012), s. 233, 236; *Özbek*, küçük talepler ve diğer basit davalar için kısaltılmış yargılama usûllerinin uygun olabileceği, bunun temel mantığının bu tür davaların fazla zor olmaması veya dava konusu olan miktarın küçük olması sebebiyle basitleştirilmiş bir yargılama usûlünün bu davalar için yeterli olduğu, bu tür usûllerin varlığı ile mahkemelerin iş yükünün azaltılmasına ve az bir masraf ile veya masrafsız olarak, daha basit bir yargılama usûlü kullanılarak makul süre içinde mahkeme kararının elde edilmesinde oldukça faydalı olduğu görüşündedir, ÖZBEK, s. 270-271; *Sayar* tarafından, "European Small Claims Procedure", "Basit Hak İddiaları Prosedürü" olarak, SAYAR, s. 50, dn. 1 ve 2; *Güralp* tarafından ise, "Avrupa Küçük Talepler Usûlü" olarak ifade edilmektedir, GÜRALP, s. 289.

⁵⁸ 12.12.2006 tarih ve 1896/2006 sayılı Tüzük.

⁵⁹ *Sayar*, "Ödeme Usûlüne İlişkin Avrupa Emrine Dair Tüzük" olarak SAYAR, s. 57, *Güralp*

içerisinde sınır aşan uyuşmazlıklardan kaynaklanan alacakların tahsil sürecinin yeknesaklaştırılması ve hızlandırılması ile takiplerin basitleştirilmesinin ve masrafların azaltılmasının amaçlandığı görülmektedir⁶⁰.

Her ne kadar bu prosedürler, Avrupa Birliği devletlerinin iç hukuklarındaki usûle alternatif olarak öngörülmüş ve sadece sınır aşan uyuşmazlıklar bakımından kabul edilmişse de, mukayeseli hukuktaki bu düzenlemelerden hukuk sistemimiz de etkilenmiş ve bu çerçevede 7155 sayılı Kanun ile hemen hemen benzer amaçlar benimsenerek⁶¹, abonelik sözleşmelerinden kaynaklanan para alacaklarında belirli şartları sağlaması hâlinde basitleştirilmiş ve hızlandırılmış bir ilâmsız takip usûlü hukuk sistemimize getirilmiştir. 7155 sayılı Kanun ile getirilen bu takip usûlü, her ne kadar birtakım eleştirilere açık olsa da, hukuk sistemimizde usûl ekonomisi ve keza takip ekonomisinin sağlanabilmesi ile adalete erişimin hızlanması, ayrıca bu sayede iç hukukumuzun Avrupa Birliği mevzuatı ile de uyumlaştırılması bakımından önemli bir adım olarak değerlendirilebilir.

KAYNAKÇA

- AÇIKGÖZ, Osman: **Tüketicinin Korunması Çerçevesinde Mobil Haberleşme Abonelik Sözleşmesinde Genel İşlem Koşulları**, On İki Levha Yayınları, İstanbul, 2013.
- AKKAN, Mine: **Medenî Usûl Hukukunda Avukatla Temsil Zorunluluğu**, Yetkin Yayınları, Ankara, 2010.
- ALTAŞ, Hüseyin: “Telekomünikasyon Alanındaki Abonelik Sözleşmeleri”, **Prof. Dr. Ali Naim İnan’a Armağan**, Ankara, 2009, s. 157-167.
- ARSLAN, Ramazan/YILMAZ, Ejder/TAŞPINAR AYVAZ, Sema/HANAĞASI, Emel: **İcra ve İflâs Hukuku**, 4. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara, 2018.

ise “*Avrupa Ödeme Emri*” olarak çevirmektedir, GÜRALP, s. 289, 292.

⁶⁰ KARAASLAN, s. 101-102, 105; WALKER, s. 116-117; GÜRALP, s. 289 vd., 292 vd.; SAYAR, s. 57.

⁶¹ *Özekes*, 7155 sayılı Kanun’da alacak taleplerinin miktarı bakımından bir sınırlama getirilmemiş olmasını eleştirmektedir, ÖZEKES, (2018), s. 237-238.

- ASLAN, İ. Yılmaz: **Enerji Hukuku Cilt I, Elektrik Piyasasında Rekabet ve Regülasyon**, Ekin Yayınevi, Bursa, 2007 (2007).
- ASLAN, İ. Yılmaz: **Tüketici Hukuku**, 3. Baskı, Ekin Kitabevi, Ankara, 2006 (2006).
- ASLAN, Kudret/AKYOL ASLAN, Leyla: “İlâma Bağlı Para Alacağı İçin İlâmsız İcra Takibi Yapılması, Dürüstlük Kuralına ve Hayatın Olağan Akışına Aykırı Mıdır?”, **Prof. Dr. Ramazan Arslan’a Armağan**, Cilt 1, Ankara, 2015, s. 195-251.
- ATALI, Murat: “6502 sayılı Kanun’un Tüketici Sorunları Hakem Heyetlerine İlişkin Hükümlerinin Değerlendirilmesi”, **Prof. Dr. Ejder Yılmaz’a Armağan**, Cilt 1, Ankara, 2014, s. 397-418.
- AYRANCI, Hasan: **Enerji Sözleşmeleri**, Yetkin Yayınları, Ankara, 2010.
- BUDAK, Ali Cem: “6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun’a göre Tüketici Hakem Heyetleri”, **Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, **Prof. Dr. Hakan Pekcanitez’e Armağan**, Cilt 16, Özel Sayı 2014, Basım Yılı 2015, s. 77-103.
- ÇETİN, Görkem: “Türk Hukuku Bakımından Mobil Telefon Abonelik Sözleşmeleri”, **İstanbul Barosu Dergisi**, Cilt 89, Sayı 1, Yıl 2015, s. 65-94.
- DEVİR, Kenan: **Türk Elektrik Piyasasının İşleyişi**, Dora Yayınları, Bursa, 2017.
- ERCAN, İbrahim: “Hukuk Muhakemeleri Kanunu Tasarısı Bağlamında Medenî Yargıda Avukat ile Temsil Zorunluluğu”, **Legal Medenî Usûl ve İcra İflâs Hukuku Dergisi**, 2006/3, s. 1275-1299 (2006).
- ERCAN, İbrahim: “Mukayeseli Hukuktaki Düzenlemeler Çerçevesinde Küçük Alacakların Tahsili Konusunda Öneriler”, **Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Cilt 20, Sayı 1, Yıl 2012, s. 231-241 (2012).
- ERDOĞAN, Kemal: “Taahhütlü Abonelik Sözleşmesinin Sona Ermesi ve Sonuçları”, **Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Cilt 26, Sayı 3, 2018, s. 271-330.
- EREN, Fikret: **Borçlar Hukuku Özel Hükümler**, 4. Bası, Yetkin Yayınları, Ankara, 2017.
- ERMENEK, İbrahim: “Yargı Kararları Işığında Tüketici Sorunları Hakem Heyetleri ve Bu Alanda Ortaya Çıkan Sorunlara İlişkin Çözüm Önerileri”,

- Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Cilt 17, Sayı:1-2, Yıl 2013, s. 653-630 (2013).
- ERMENEK, İbrahim: “Yok Kanun Yap Kanun Yönteminden Var Kanun Yok Hukuk Yöntemine: Kayıp Kaçak Bedelinin İadesi Sorunu”, **Enerji Hukuku Dergisi**, Yıl 3, Sayı 2015/1, s. 27-40 (2015).
- ERMENEK, İbrahim/KIL, İlker Fatih: “Elektrik Piyasası Hukuku Alanında Tüketicilerin Karşılaştıkları Hukukî Problemler ve Çözüm Önerileri”, **Enerji Hukuku Dergisi**, Yıl 3, Sayı 2014/1, s. 23-49.
- ERTAŞ, Şeref: “Yeni Tüketiciyi Koruma Kanununda Abonman Sözleşmeleri”, **Terazi Hukuk Dergisi**, Cilt 9, Özel Sayı, Kasım 2014, s. 104-105.
- GÖREN ÜLKÜ, Nazlı: “Medenî Yargılama Hukukunda Avukatla Temsil Zorunluluğu”, **Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi**, Cilt 16, Sayı 3-4, s. 309-325.
- GÜRALP, Ayşe Gülin: “Medenî Yargılama Hukukunun Yeknesaklaştırılmasına İlişkin Avrupa Birliği ve Avrupa Konseyi’ndeki Çalışmalar”, **Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Cilt 11, Özel Sayı 2009, Basım Yılı 2010, s. 261-307.
- HANAĞASI, Emel: **Medenî Yargılama Hukukunda Silahların Eşitliği**, Yetkin Yayınları, Ankara, 2016.
- KARAASLAN, Varol: “Avrupa İlâmsız İcra Tüzüğü”, **İstanbul Kültür Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Cilt 9, Sayı 1, Ocak 2010, s. 101-118.
- KOCA, Güneş: **(Tüketicinin Korunması Açısından) Abonelik Sözleşmeleri**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2004.
- OZANOĞLU, Hasan Seçkin: “Tüketici Sözleşmeleri Kavramı (Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun’un Maddi Anlamda Uygulama Alanı)”, **Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Cilt 50, Sayı 1, Yıl 2001, s. 55-90.
- ÖKTEM ÇEVİK, Seda: “6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun Uyarınca Abonelik Sözleşmesi”, **Yeni Tüketici Hukuku Konferansı (Makaleler-Tartışmalar)**, İstanbul, Mayıs 2015, s. 343- 368 (2015).
- ÖKTEM ÇEVİK, Seda: **Mobil Telefon Abonelik Sözleşmesi**, Beta Yayınevi, İstanbul, 2008 (2008).
- ÖZBEK, Mustafa: “Avrupa Konseyince Adalet Hizmetlerinin Etkinliğinin

- Artırılması İçin Öngörülen Tedbirler”, **Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Cilt 55, Sayı 1, Yıl 2006, s. 207-292.
- ÖZDEMİR, Atalay: “6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun’un 68. Maddesinde Yer Alan ve Tüketici Hakem Heyetlerinin Görevini Belirleyen Parasal Sınırların, Enerji Sağlama Sözleşmelerinde Uygulanması Sorunu”, **Başkent Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Cilt 2, Sayı 2, Temmuz 2016, s. 73-101. (<https://jurix.com.tr/article/5398>, Erişim Tarihi: 28.01.2019)
- ÖZEKES, Muhammet: “Abonelik Sözleşmelerinden Kaynaklanan Para Alacaklarına İlişkin Yeni Takip Yolu (7155 sayılı Kanun’un Düzenlemesi)”, **İzmir Barosu Dergisi**, Yıl 83, Sayı 3, Eylül 2018, s. 225-256 (2018).
- ÖZEKES, Muhammet: **İcra Hukukunda Temel Haklar ve İlkeler**, Adalet Yayınevi, Ankara, 2009 (2009).
- ÖZEKES, Muhammet: **Medenî Usûl Hukukunda Hukukî Dinlenilme Hakkı**, Yetkin Yayınları, Ankara, 2003 (2003).
- PEKCANITEZ, Hakan: “Hukukî Dinlenilme Hakkı”, **Makaleler Cilt I**, İstanbul, 2016, s. 509-559.
- PEKCANITEZ, Hakan/ATALAY, Oğuz/SUNGURTEKİN ÖZKAN, Meral/ ÖZEKES, Muhammet: **İcra ve İflâs Hukuku Ders Kitabı**, Vedat Kitapçılık, 5. Bası, İstanbul, 2018.
- SAYAR, İbrahim Barış: “Avrupa Basit Hak İddiaları Prosedürü (European Small Claims Procedure): Kapsamı ve Uygulanması Üzerine Bir İnceleme”, **Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Cilt 22, Sayı 1, Ocak 2018, s. 49-94.
- SUNGURTEKİN ÖZKAN, Meral: “Anayasal Şikâyet ve Adalete Erişim”, **Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Prof. Dr. Hakan Pekcanitez’e Armağan, Cilt 16, Özel Sayı 2014, Basım Yılı 2015, s. 399-410.
- TANRIVER, Süha: “Hukuk Uyuşmazlıkları Bağlamında Alternatif Uyuşmazlık Çözüm Yolları ve Özellikle Arabuluculuk”, **Türkiye Barolar Birliği Dergisi**, Sayı 64, Yıl 2006, s. 151-178 (2006).
- TANRIVER, Süha: “Hukuk Yargısı (Medenî Yargı) Bağlamında Adil Yargılanma Hakkı”, **Türkiye Barolar Birliği Dergisi**, Sayı 53, 2004, s. 191-215 (2004).
- TANRIVER, Süha: **Medenî Usûl Hukuku**, Cilt I, Yetkin Yayınları, Ankara,

2016 (2016).

TOPUZ, Gökçen: **Tüketici Mahkemeleri**, Yetkin Yayınları, Ankara, 2018.

TUTUMLU, Mehmet Akif: **Tüketici Sorunları Hakem Heyetlerinin Yapısı, İşleyişi, Sorunları ve Çözüm Önerileri**, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2006 (2006).

TUTUMLU, Mehmet Akif: **Tüketici Yargılaması Hukuku**, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2015 (2015).

UYAR, Talih: “İlâma Dayalı Olarak İlâmsız Takip Yapılabilir Mi? (İİK md. 36)”, **İstanbul Barosu Dergisi**, Cilt 86, Sayı 1, Yıl 2012, s. 131-136.

WALKER, Wolf-Dietrich: “Avrupa İlâmsız İcra Takibi, The European Order For Payment Procedure”, Çeviren: Dr. Cenk Akil, **Ankara Barosu Dergisi**, 2011/1, s. 115-127.

YAVUZ, Mustafa: **Elektrik Piyasası Kanunu’nun Öngördüğü Hukukî Rejim ve Elektrik Tedarik Sözleşmeleri**, On İki Levha Yayınları, İstanbul, 2011.

YEŞİLOVA, Bilgehan: “6502 Sayılı (Yeni) Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun’a Göre Tüketici Uyuşmazlıklarının Çözümü Usûlü ve Yargılama Kuralları”, **Terazi Hukuk Dergisi**, Cilt 9, Sayı 99, Kasım 2014, s. 107-143. (<https://jurix.com.tr/article/8924>, Erişim Tarihi: 28.01.2019)

KISALTMALAR

bkz.	bakınız
dn.	Dipnot
m.	madde
PTT	Posta ve Telgraf Teşkilatı Anonim Şirketi
s.	sayfa
TKHK	6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun
UYAP	Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi
vd.	ve devamı

